

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม สามารถ สรุปผลการศึกษาตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

สมมติฐานการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากร (Population) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากร คือ ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม หมู่บ้านละ 15 คน รวม 225 จาก 15 หมู่บ้าน
2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้ศึกษากำหนดขนาดตัวอย่างโดยวิธีกาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973 : 727) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 150 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ของตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน
 - ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
 - ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม สรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวแทนประชาคมหมู่บ้านจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ จำนวน 15 หมู่บ้าน พบว่า แต่ละหมู่บ้านมีจำนวน 10 คน เท่ากัน รวมทั้งหมด จำนวน 150 คน
2. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านขึ้นการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือด้านขึ้นการติดตามและประเมินผลประเมินผล และด้านขึ้นการปฏิบัติตามแผน

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พบว่า โดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ ระดับ .05

4. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน ในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม มีดังนี้

4.1 ควรอบรมความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนากับตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน

4.2 ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้พอเหมาะกับตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน

4.3 ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงให้มีความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของตัวแทน

ประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนา

4.4 ควรกำหนดเวลาในการประชุมให้ชัดเจนเพราะตัวแทนประชาคมต้อง

ทำงาน

4.5 ควรจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายจากแผนพัฒนาอย่างเคร่งครัด

4.6 ควรดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา

4.7 ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างมากขึ้น

4.8 ควรมีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแผนพัฒนาอย่างจริงจัง

4.9 ควรจัดทำคู่มือในการประเมินผลแผนพัฒนา

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษานำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำ แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปาน กลาง ผลการศึกษาสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

การที่การมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า

1. ในขั้นการวางแผน ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาและมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนพัฒนา ในระดับหนึ่ง ซึ่งยังไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น

2. ในขั้นการปฏิบัติตามแผน ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาไม่ครบทุกแผน และการมีส่วนร่วมในการประสานงานระหว่างคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเป็นบางครั้ง เท่านั้น

3. ในขั้นการติดตามและประเมินผล ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลในคณะกรรมการเพียงบางคณะเท่านั้น และการมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบผลของการประเมินเพียงบางโครงการเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมทั้งหมด

จากเหตุผลดังกล่าวผลการศึกษาก็อยู่ในระดับปานกลาง ผลการศึกษาสอดคล้องกับ อลงกรณ์ ปราบไพบรี (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) โดยกระบวนการประชาคม:กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แผนพัฒนาอำเภอที่ทำโดยกระบวนการประชาคมเป็นแผนที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนและสามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอรูปแบบเดิม ที่จัดทำโดยภาครัฐ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับอนันต์ เจริญแก่นทราย (2545:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสุดาวรรณ์ มีบัว (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบล ทักษะติดต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลอุดมการณ์ประชาธิปไตย แหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับ การติดตามเนื้อหาข่าวสารการเมือง ตำแหน่งหรือหน้าที่ ด้านการพัฒนาการร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาและการได้รับอบรมด้าน

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางสอดคล้องกับอังคณา วงษ์นอก(2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตอำเภอ นาควน จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับ มังกร ศรีชะโคตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลคงใหญ่ อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาตัวแปรด้าน เพศ อายุ ตำแหน่งทางสังคม อาชีพ รายได้ ความต้องการมีเกียรติยศ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ความคาดหวังต่อรางวัลประกวด พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ส่วนเพศ ตำแหน่งทางสังคม ความต้องการมีเกียรติยศ และความคาดหวังต่อรางวัลประกวดมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบลในส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสมศักดิ์ พรหมเดื่อ (2551:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาควน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับคารม คำพิฑูรย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่าการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับพวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนมากมีความพยายามจะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แต่มีบางองค์การบริหารส่วนตำบลยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามระเบียบที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้

สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนา และการนำเสนอร่างแผนพัฒนา ทั้งนี้อาจมาจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบเท่าที่ควร สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำ ไม่สอดคล้องกับนวน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยการมีส่วนร่วมยังค่อนข้างจำกัดอยู่ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเป็นด้านหลัก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลยังมีค่อนข้างต่ำ ไม่สอดคล้องกับอนุศิษฐ์ รัตน์วิชัย (2552 :บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลธัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาความต้องการ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานโครงการและการมีส่วนร่วมปฏิบัติติดตาม ประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง 2 ด้าน คือการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนาและการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบว่ามี การนำแผนพัฒนาไปจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

สมมุติฐานที่ 2 ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม แตกต่างกัน

ผลการศึกษาพบ ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า

1. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทมถูกกำหนดโดยนโยบายและวิธีการดำเนินงานเดียวกันกัน กล่าวคือ การจัดทำแผนเป็นไปตามนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม ส่วนวิธีการดำเนินงานถูกกำหนดโดยระเบียบ
2. อาจเป็นไปได้ว่าตัวแทนกลุ่มนี้ได้รับคัดเลือกเป็นประจำ คือเป็นคนกลุ่มเดิม
3. แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทมมีลักษณะคล้ายกันเกือบทุกครั้ง โดยนำแผนเดิมมาปรับปรุง
4. ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน มีประสบการณ์ในการจัดทำแผนที่คล้ายคลึงกัน

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ จึงมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัด นครพนม ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยสอดคล้องกับกรรม คำพิฑูรย์ (2545 : 15) ได้เสนอว่า การที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอน จะทำให้เกิด ความรู้สึกร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งมีผลทำให้มีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับอลงกรณ์ ปรายไพรี (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) โดย กระบวนการประชาคม:กรณีศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า แผนพัฒนาอำเภอที่ ทำโดยกระบวนการประชาคมเป็นแผนที่สะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนและ สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าแผนพัฒนาอำเภอรูปแบบเดิม ที่จัดทำโดยภาครัฐอยู่ใน ระดับปานกลาง สอดคล้องกับสุดาวรรณ์ มีบัว (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของ สมาชิกประชาคมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ความรู้ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหาร ส่วนตำบล ทักษะติดต่อการปกครองท้องถิ่นรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลอุดมการณ์ ประชาธิปไตย แหล่งข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับ การติดตามเนื้อหาข่าวสารการเมือง ตำแหน่งหรือหน้าที่ ด้านการพัฒนาการร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาและการได้รับอบรมด้าน การพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบลมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน

นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับมังกร ศรียะโคตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการ วิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลดงใหญ่ อำเภอบึง ป่ามูน จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาตัวแปรด้าน เพศ อายุ ตำแหน่งทางสังคม อาชีพ รายได้ ความต้องการมีเกียรติยศ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ความคาดหวัง ต่อรางวัลประกวด พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อน บ้าน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนา สอดคล้องกับสมศักดิ์ พรหมเดื่อ (2551:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาคูณ จังหวัดมหาสารคามผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนาคูณ จังหวัด มหาสารคาม ที่จำแนกตามอาชีพ พบว่าไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการศึกษากการมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ผู้ศึกษากำหนดข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านขั้นการวางแผน

1.1.1 ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมมากขึ้นในการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนา

1.1.2 ควรมี การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านให้ชัดเจน

1.2 ด้าน ขั้นการ นำแผนไปสู่การปฏิบัติ

1.2.1 ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามแผนพัฒนา

1.2.2 ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างตามแผนพัฒนาและ โครงการ

1.3 ขั้นการติดตามและประเมินผล

1.3.1 ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมใน การกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผล

1.3.2 ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลในการดำเนินงานตามแผนพัฒนา

1.3.3. ควรให้ตัวแทนประชาคมหมู่บ้านมีส่วนร่วมในความรับผิดชอบผลของการประเมิน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในคราวต่อไป

เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของตัวแทนประชาคมหมู่บ้าน ด้านขั้นการปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาของตัวแทนประชาคมหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม